

Eén jaar Merwedehuisjes

LEEFBAARHEID, VEILIGHEID EN OVERLAST NA PLAATSING

Inhoud

1. Conclusies en aanbevelingen
2. Leefbaarheid buurt
3. Overlast
4. Gevoel van veiligheid
5. Merwedehuisjes

Eind 2018 zijn er op de Staart een aantal Skaeve Huse – nog voor de opening omgedoopt tot Merwedehuisjes – geplaatst voor de huisvesting van langdurig dakloze personen. Uitgangspunt was dat de leefbaarheid van het omliggende gebied niet nadelig zou worden beïnvloed. In vervolg op de meting in het najaar van 2018 voerden wij, het Onderzoekcentrum Drechtsteden, daarom het onderzoek naar de leefbaarheid van de buurt nogmaals uit. Dit onderzoek maakt duidelijk welke invloed de komst van de Merwedehuisjes volgens bewoners en bedrijven heeft gehad op de leefbaarheid, veiligheid en overlast van het gebied.

De gemeente Dordrecht telt een kleine groep langdurig dak- en thuislozen die afwijkend en overlastgevend gedrag vertoont. Deze personen zijn niet bereid of in staat om dit te veranderen. Omdat deze groep niet in een reguliere woning of bijzondere woonvorm kan worden gehuisvest, heeft de gemeente voor hen een aantal Merwedehuisjes gerealiseerd. Met deze voorziening voorzorg de gemeente eind 2018 in een behoefte. Tegelijkertijd mochten medebewoners, buurtbewoners en eigenaren en gebruikers van omringende bedrijfspanden geen overlast gaan ondervinden van de bewoners van de Merwedehuisjes.

Uit de nulmeting die we eind 2018 uitvoerden bleek dat de omwonenden veelal niet goed op de hoogte waren van de komst van de huisjes. Tevens was de verwachting dat de leefsituatie behoorlijk achteruit zou gaan. De helft van de omwonenden verwachtten een toename van de overlast en een afname van de veiligheid.

1 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek trekken we de volgende conclusies over de ervaringen na een jaar Merwedehuisjes op de Staart:

- Als we de uitkomsten van de huidige meting vergelijken met de vorige, dan zien we op de meeste terreinen een achteruitgang. Waar de Staart er vergeleken met de scores van de gemeente Dordrecht er al minder goed voorstond, is de buurt het afgelopen jaar verder achterop geraakt. Meer omwonenden vinden dat de **leefbaarheid** van het gebied zich ongunstig heeft ontwikkeld, de **sociale samenhang** is afgenomen, er wordt meer **overlast** ervaren en meer mensen voelen zich wel eens **onveilig** in de eigen buurt.
- De vormen van overlast die volgens de bewoners nu duidelijk vaker voorkomen dan vorig jaar zijn: **rommel** op straat, overlast van **buurtbewoners, dronken mensen** op straat, gebruik en handel in **drugs**, overlast van **verwarde mensen, zwervers, daklozen** en **brandstichting**. De overlast van rommel op straat en van buurtbewoners is ook duidelijk hoger dan in Dordrecht als geheel. We zien de toegenomen overlast niet terug in de meldingen bij de politie.
- De achteruitgang van de buurt heeft echter **geen relatie** met de komst van de Merwedehuisjes en hun bewoners. De omwonenden schrijven de achteruitgang van de buurt toe aan de ontwikkelingen in de eigen buurt. Door onder meer het gedrag van bewoners van huurwoningen en arbeidsmigranten, het alcoholgebruik en het gedrag in het de verkeer.
- Omwonenden geven juist aan dat de Merwedehuisjes een goed initiatief zijn. Dat de Merwedehuisjes niet bijdragen aan de ontwikkelingen in de buurt, blijkt ook uit de **verwachtingen** ten aanzien van de plaatsing van de Merwedehuisjes zoals die een jaar geleden zijn uitgesproken en de **werkelijke** veranderingen zoals die nu worden ervaren. Waar 50% van de omwonenden een achteruitgang van de veiligheid en een toename van de overlast verwachtte, vindt nu hooguit 10% van omwonenden dat dit ook echt gebeurt.

Onderzoeksopzet

Voor een zuivere vergelijking van de resultaten uit de 0- en 1-meting voerden we de onderzoeken op dezelfde wijze en in dezelfde periode uit. Zowel in het najaar van 2018 als 2019 kregen alle huishoudens binnen een straal van 750 meter van de Merwedehuisjes een vragenlijst toegestuurd. Van de ruim 1.000 huishoudens die we benaderden, vulden in 2019 in totaal 251 een vragenlijst in (respons 24% - tegenover 31% een jaar eerder).

Negatieve buurtontwikkelingen staan los van de Merwedehuisjes

In de vragenlijst konden de bewoners aangeven hoe de buurt ervoor staat op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en overlast. Zoals in deze factsheet beschreven staat, zien de omwonenden veel negatieve ontwikkelingen. Dat roept de vraag op: wat is hierin de rol van de komst van de Merwedehuisjes en hun bewoners?

Uit de laatste vraag van de enquête, waarin respondenten in een open antwoordblok opmerkingen konden plaatsen, blijkt overduidelijk dat de negatieve ontwikkelingen volledig los staan van de Merwedehuisjes. Zo wordt er geschreven:

- Ik vind Merwedehuisjes een goed initiatief. Verdient uitbreiding.
- Nul problemen met de bewoners van de Merwedehuisjes.
- De Merwedehuisjes hebben niets aan mijn buurt veranderd.
- Paar keer langs Merwedehuisjes gelopen. Is altijd rustig geen overlast in de wijk. Prima plek voor deze bewoners.

Drie andere losse opmerkingen die daar tegenover staan, zijn:

- De bezoekers van de McDonalds voelen zich steeds minder veilig.
- Ik stoer me aan de rommel bij de Merwedehuisjes (oud ijzer en veel rommel langs het hek).
- De unieke locatie Huis te Merwede is nu deels bebouwd met de Merwedehuisjes.

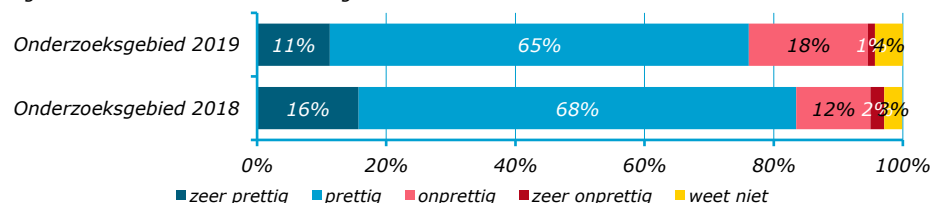
2 Leefbaarheid buurt

Bij het in beeld brengen van de leefbaarheid in de buurten kijken we naar het prettig wonen in de buurt, de ontwikkeling daarin in het afgelopen jaar en de sociale samenhang.

Prettig wonen in de buurt

We vroegen eerst hoe prettig mensen op dit moment in de buurt wonen. Waar vorig jaar 14% van de respondenten aangaf (zeer) onprettig in de buurt te wonen, is dat nu 19%.

Figuur 1 Wonen in het onderzoeksgebied

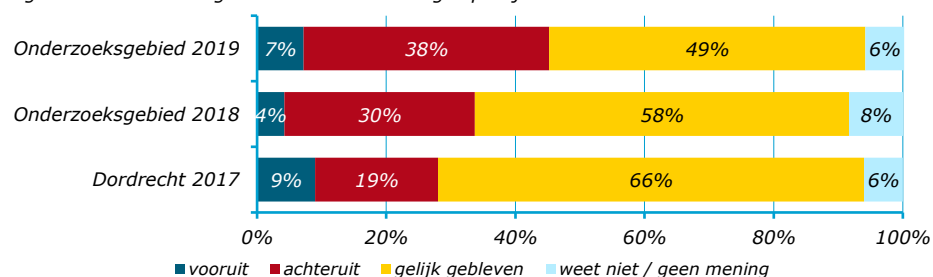

Toelichting: geen gegevens bekend voor Dordrecht

Ontwikkeling leefbaarheid in het afgelopen jaar

In 2018 gaven de respondenten uit de Staart al aan dat de leefbaarheid vaker achteruit dan vooruit is gegaan in de laatste 12 maanden (figuur 2). In 2019 is het verschil groter geworden. En daarmee ook de 'achterstand' ten opzichte van Dordrecht. In het onderzoeksgebied is dit saldo nu -31% (7%-38%) tegenover -10% (19%-9%) voor Dordrecht als geheel.

Figuur 2 Ontwikkeling leefbaarheid in het afgelopen jaar

Sociale samenhang

Dit is een samengestelde score.
 Hoe hoger de score op deze schaal, hoe beter.
 Het omvat de stellingen:
 - De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks.
 - De mensen in de buurt gaan op een prettige manier met elkaar om.
 - Ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen.
 - Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen.

Figuur 3 & 4

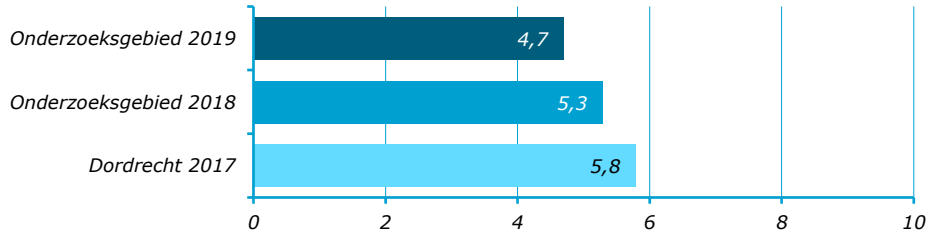
De percentages in figuur 3&4 zijn gebaseerd op dezelfde vraag, maar de gepresenteerde cijfers verschillen. Dit komt doordat de cijfers in figuur 4 uitsluitend worden berekend op basis van het aantal respondenten dat antwoordt het (zeer) eens te zijn met een stelling.

De cijfers in figuur 3 zijn daarentegen ook afhankelijk van hoe vaak de antwoorden '(zeer) niet mee eens' en 'niet mee eens, niet meer oneens' zijn gegeven.

Sociale samenhang

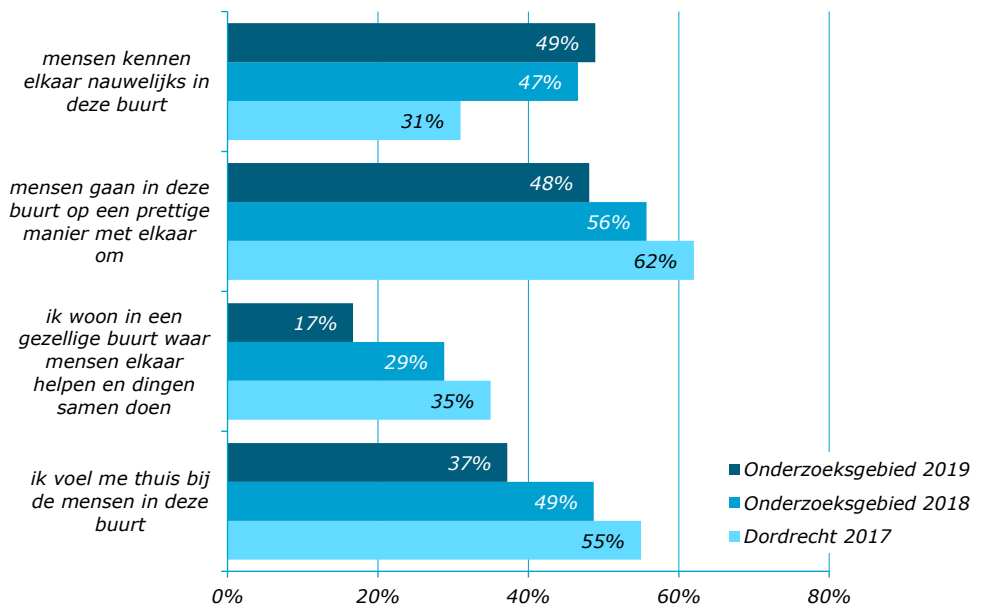
Wat betreft de sociale samenhang zien we hetzelfde patroon. Het lag in het onderzoeksgebied al wat lager dan in Dordrecht als geheel, en het verschil is verder toegenomen (figuur 3). In het onderzoeksgebied ligt dit nu op een 4,7 en in Dordrecht als geheel op een 5,8.

Figuur 3 Schaalscore sociale samenhang

De schaalscore sociale samenhang bestaat uit vier afzonderlijke stellingen. In figuur 4 hebben we de aandelen "(zeer) mee eens" weergegeven. Hieruit blijkt dat de sociale samenhang in het onderzoeksgebied op alle vier aspecten lager uit de bus komt dan Dordrecht als geheel. Vergeleken met vorig jaar, zien we op drie uitspraken een negatieve ontwikkeling voor het Onderzoeksgebied. Alleen de score op de stelling "de mensen kennen elkaar nauwelijks in deze buurt" ligt op op hetzelfde niveau als vorig jaar.

Figuur 4 Stellingen over de sociale samenhang in de buurt - % (zeer) mee eens

3 Overlast

De ervaren overlast, de schaalscore sociale overlast, de ontwikkeling van de overlast en het aantal aan overlast gerelateerde meldingen bij de politie staan centraal in deze paragraaf.

Ervaren overlast

In het vragenblok "ervaren overlast" vroegen we de bewoners in het onderzoeksgebied eerst of bepaalde vormen van overlast wel eens voorkomen in het gebied. En vervolgens hoeveel overlast ze er zelf van ervaren.

Tabel 1 laat zien dat diverse vormen van overlast in het onderzoeksgebied vaker voorkomen dan in 2018. Het gaat dan om rommel op straat, overlast van buurtbewoners, dronken mensen op straat, drugsgebruik en -handel, overlast van verwarde personen en zwervers en brandstichting. Gevraagd naar de overlast die bewoners vervolgens zelf ervaren, zien we in vergelijking met de Dordtse cijfers dat de bewoners van het onderzoeksgebied vooral meer overlast ervaren van rommel op straat en overlast van buurtbewoners.

Tabel 1 Type overlast komt voor in de buurt (%) en zelf ervaren overlast (% veel)

	Onderzoeksgebied 2019		Onderzoeksgebied 2018		Dordt 2017	
	komt voor	veel overlast	komt voor	veel overlast	komt voor	veel overlast
rommel op straat	76	39	66	24	65	12
bekladding van muren/gebouwen	14	3	18	5	28	3
vernietiging straatmeubilair	31	7	24	3	33	4
sociale overlast van						
buurtbewoners	49	17	33	13	33	6
rondhangende groepen jongeren	24	4	25	5	39	7
dronken mensen op straat	20	5	8	2	28	5
mensen op straat lastig gevallen	12	4	5	4	15	3
drugsgebruik of drugshandel	25	5	15	4	27	5
andere buurtproblemen						
beschadiging aan auto/diefstal vanaf auto	25	3	22	3	n.b.	n.b.
verwarde mensen, zwervers, daklozen	21	4	7	1	n.b.	n.b.
brandstichting	17	2	5	0	n.b.	n.b.

Gekeurde score (**18/24**): buurt scoort beter/slechter dan het gemiddelde van Dordrecht.

Onderstreepte score (**18/18/24**): buurt scoort beter/slechter dan in 2018.

Toelichting: zelf veel overlast gepercenteerd over alle respondenten, n.b. = geen gegevens beschikbaar.

De overlast die bewoners ervaren

In de laatste vraag van de enquête gaven de respondenten uit zichzelf aan van welke overlast zij het meeste last ervaren. Zij noemen dan zaken als:

- overlast van jongeren en arbeidsimmigranten die met z'n vieren in één flatje wonen (geen communicatie mogelijk en geluidsoverlast van beide groepen).
- overlast van huurders die grofvuil buiten dumpen.
- met McDonalds praten over het afval.
- veel opengescheurde vuilniszakken staan naast de container.
- er komen meer Polen en Roemenen wonen, waardoor naar mijn idee de veiligheid in de buurt achteruit gaat.
- de mannen drinken veel alcohol en lopen 's avonds luid brullend over straat.
- zwervers onder invloed van alcohol en drugs in portieken.
- (over)last van immigranten, ook m.b.t. inbraken.
- ongelooflijk hoe hard auto's en motoren soms voorbij scheuren.
- op de Hunzeweg is regelmatig stankoverlast.

Sociale overlast

Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast wordt ervaren. Optelling van het antwoord "ervaart veel overlast"

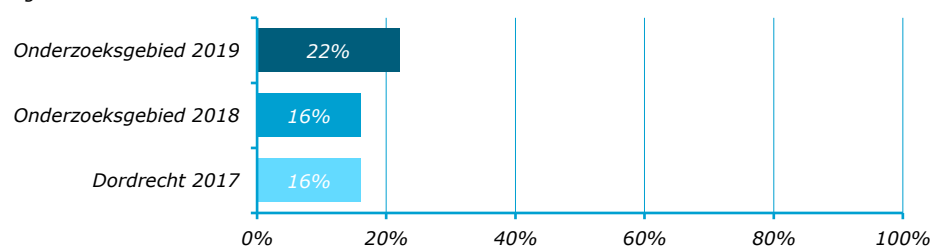
op de vragen:

- dronken mensen op straat.
- drugsgebruik of drugshandel.
- mensen in de buurt worden op straat lastiggevallen.
- overlast door rondhangende jongeren.
- overlast door buurtbewoners.

Schaalscore veel sociale overlast

De schaalscore "veel sociale overlast" (zie kader links) lag in 2018 voor het onderzoeksgebied op hetzelfde niveau als in Dordrecht (16%), en dit is het afgelopen jaar toegenomen naar 22% (figuur 5). De score van 22% betekent dat bijna een kwart van de bewoners zelf veel overlast ervaart van ten minste één van de volgende vormen: dronken mensen op straat, drugs, lastigvallen op straat, rondhangende jongeren en overlast buurtbewoners.

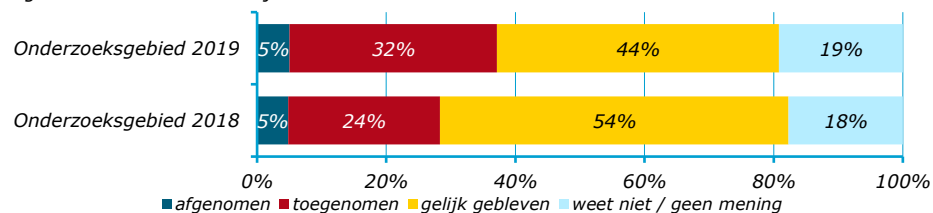
Figuur 5 Schaalscore veel sociale overlast in de buurt

Ontwikkeling ervaren overlast

Figuur 6 laat zien hoe de bewoners van het onderzoeksgebied de ontwikkeling van de overlast in het afgelopen jaar ervaren. Respondenten ervaren duidelijk vaker een toename (32%) van de overlast dan een afname (5%).

Figuur 6 De overlast in mijn buurt is...

Politiegegevens Staart

De gegevens van de politie analyseerden we op het schaalniveau van de wijk "De Staart" als geheel. Dit is dus een groter gebied dan het onderzoeksgebied waarin we de vragenlijst hebben uitgezet. Om een beeld te geven van hoeveel groter: voor de enquête benaderen we bewoners van ruim 1.000 woningen, in de Staart als geheel staan ruim 2.600 woningen.

Meldingen maken

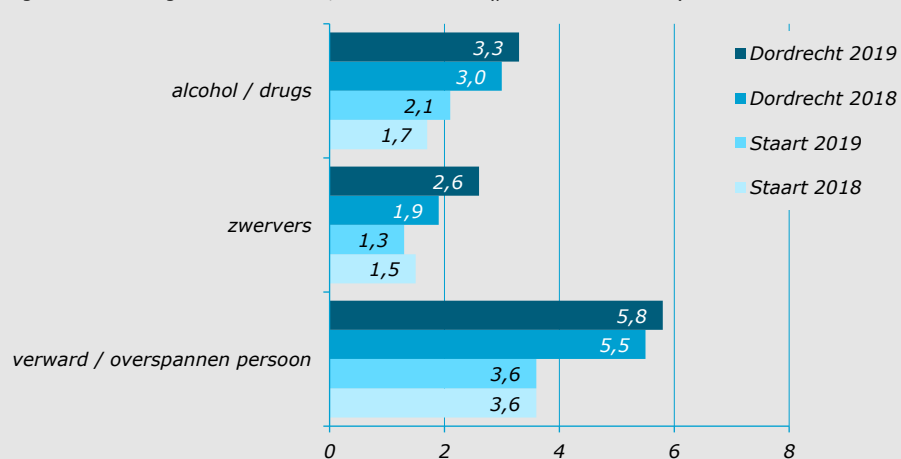
In de vragenlijst hebben we ook gevraagd of men in de afgelopen twaalf maanden iets gezien of meegemaakt heeft waarvan men melding wilde maken bij gemeente, politie of andere instantie. Bijna vier op de tien antwoordde hierop met "Ja" (39%, tegenover 32% vorig jaar). Bijna de helft van hen meldde dit bij de politie. Tegelijkertijd geeft een op de tien respondenten aan niet te weten waar ze de melding kunnen doen (12%).

In totaal 38% is tevreden over de afhandeling van de melding (tegenover ruim de helft vorig jaar).

Meldingen van overlast

We hebben in de politieregistraties van de eerste drie maanden van de jaren 2018 en 2019 geanalyseerd hoe vaak er een melding is gedaan van bepaalde vormen van overlast. Om dit aantal te vergelijken met het cijfer van Dordrecht, geven we het aantal meldingen per 1.000 inwoners. Onderstaande figuur 7 laat zien dat het aantal meldingen van alcohol & drugs iets toenam. Meldingen over zwervers en verwarde of overspannen personen bleef gelijk en lager dan in Dordrecht als geheel.

Figuur 7 meldingen over overlast, 2018 en 2019 (per 1.000 inwoners)

Bron: Politiegegevens, politie Zuid-Holland Zuid. Op basis van de eerste drie kwartalen.

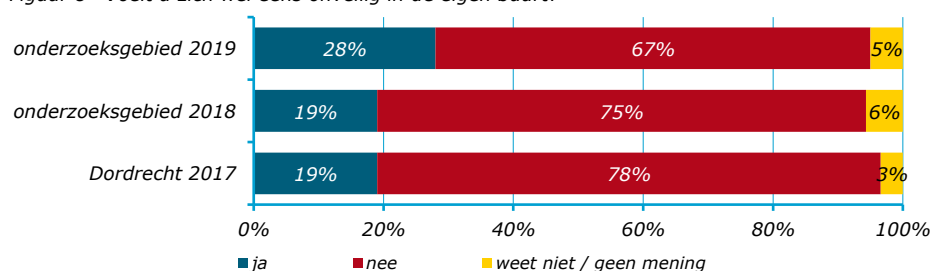
4 Gevoel van veiligheid

We gaan hier in op het gevoel van veiligheid in de eigen buurt, de ontwikkeling daarin en het voorkomen van criminaliteit.

Veiligheid in de eigen buurt

Bijna drie op de tien bewoners van het onderzoeksgebied voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt (figuur 8). Dat is een toename vergeleken met vorig jaar, toen het aandeel nog op hetzelfde niveau lag als in Dordrecht (figuur 8). De frequentie is niet gewijzigd: één op de tien voelt zich vaak onveilig in de eigen buurt en ruim de helft soms (tabel 2).

Figuur 8 Voelt u zich wel eens onveilig in de eigen buurt?

Tabel 2 Mate waarin men zich onveilig voelt in de eigen buurt (%)

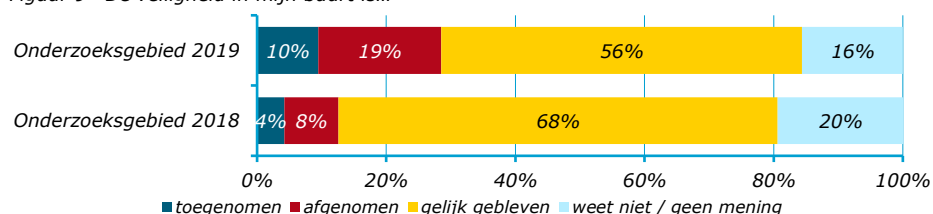
	vaak	soms	zelden	weet niet/geen mening
Onderzoeksgebied 2019	9	61	28	2
Onderzoeksgebied 2018	11	58	28	3
Dordrecht	14	54	24	8

We hebben ook gevraagd waardoor de bewoners van het onderzoeksgebied zich dan onveilig voelen. Het vaakst wordt genoemd: door rondhangende jongeren (6%), inbraken (5%), geweldplegingen (4%), autodiefstallen en fietsendiefstallen (beide 4%) en berovingen op straat (2%).

Ontwikkeling veiligheid in de eigen buurt

We legden de respondenten uit het onderzoeksgebied de volgende vraag voor: "Vindt u dat de veiligheid in de buurt waarin u woont in de afgelopen 12 maanden is afgenomen, toegenomen of gelijk is gebleven?" Hieruit blijkt dat de meerderheid van mening is dat de ervaren veiligheid in de buurt gelijk is gebleven, maar deze groep is wel kleiner geworden (figuur 9). De groep die aangeeft dat de veiligheid is afgenomen groeide met 11%-punt (van 8% naar 19%), de groep mensen die vindt dat de veiligheid is toegenomen toenam met 6%-punt (van 4% naar 10%).

Figuur 9 De veiligheid in mijn buurt is...

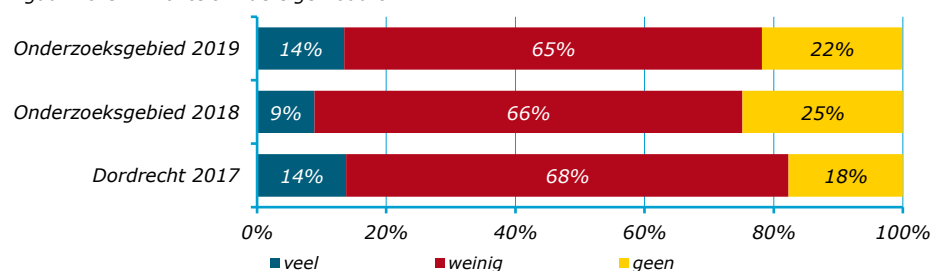

Toelichting: geen gegevens bekend voor Dordrecht

Criminaliteit in de eigen buurt

Tot slot vroegen we in dit vragenblok hoeveel criminaliteit in de buurt voorkomt. De groep die oordeelt dat er veel criminaliteit is in de eigen buurt is nu even groot als in Dordrecht als geheel, 14%. Vergeleken met 2018 is dit net geen significante toename (figuur 10).

Figuur 10 Criminaliteit in de eigen buurt

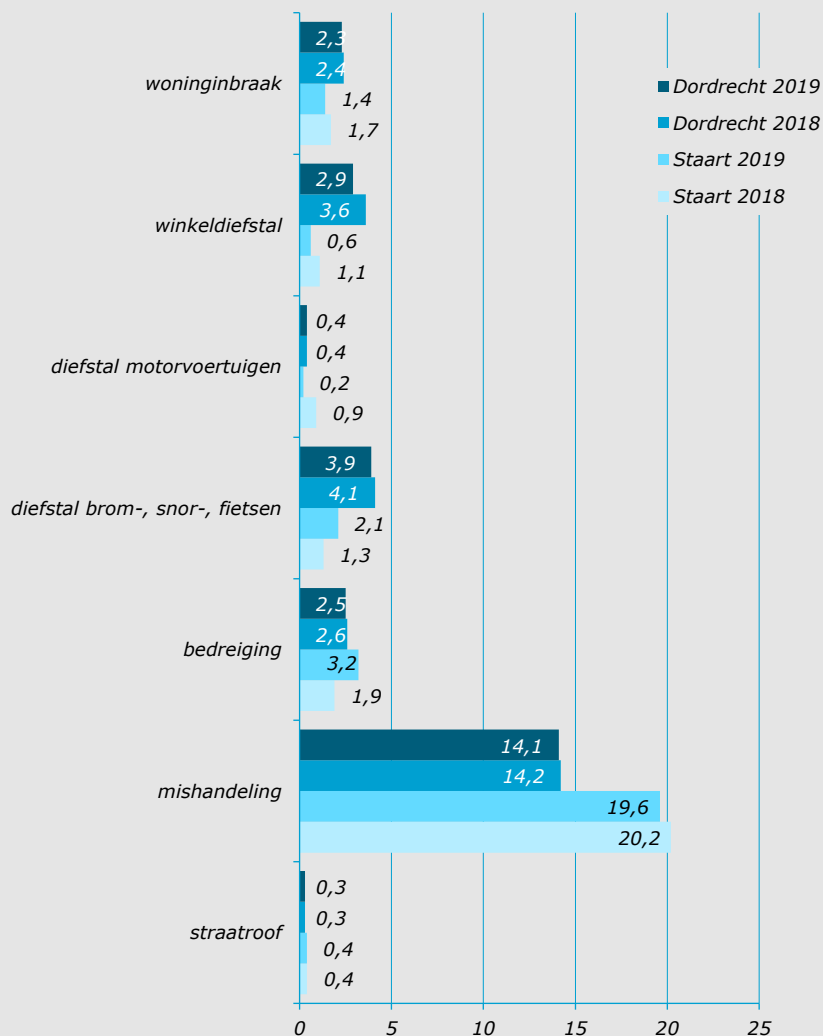

Criminaliteitsmeldingen

In figuur 11 tonen we hoe vaak een bewoners van de Staart en Dordrecht meldingen maken van verschillende vormen van criminaliteit. Net zoals vorig jaar geldt ook nu: criminaliteit wordt in de Staart vergeleken met Dordrecht als geheel, net wat minder vaak gemeld (woninginbraak, winkeldiefstal) of even vaak (straatroof). Het aantal meldingen van mishandeling (variërend van een ruzie of vechtpartij tot een zware mishandeling) vormt hierop een duidelijke uitzondering: die komt vaker voor op de Staart. Als we kijken naar de verschillen tussen 2018 en 2019 dan zien we op de Staart een toename van het aantal bedreigingen alsmede van de diefstal van motorvoertuigen. Daar staat een afname van de diefstal van brom-, snor en gewone fietsen tegenover.

... Criminaliteitsmeldingen (vervolg)

Figuur 11 Meldingen van criminaliteit (per 1.000 inwoners)

Bron: Politiemeldingen, politie Zuid-Holland Zuid. Op basis van de eerste drie kwartalen.

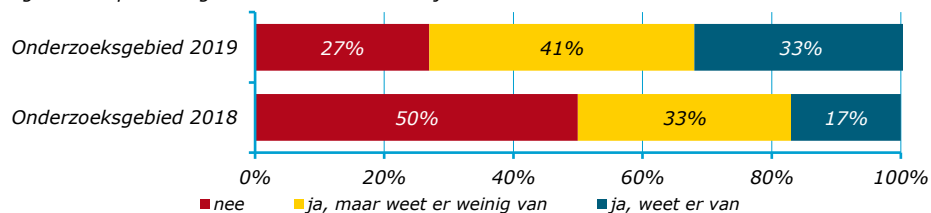
5 Merwedehuisjes

Aan het einde van de vragenlijst stelden we een aantal vragen over de plaatsing van de Merwedehuisjes, het bestaan de van beheergroep en de werkelijke effecten van de Merwedehuisjes.

Plaatsing van de Merwedehuisjes

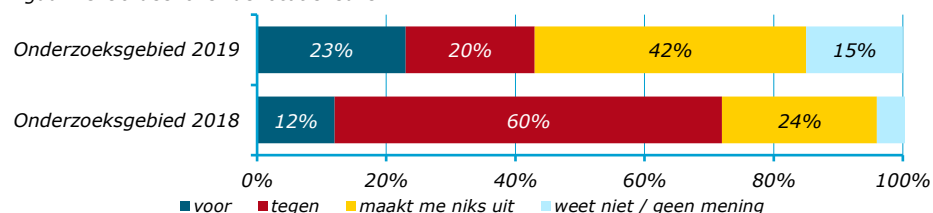
De Merwedehuisjes zijn duidelijk bekender geworden het afgelopen jaar. De groep die ervan op de hoogte is, verdubbelde van 17% naar 33%. En ook de groep die aangeeft er wat over te hebben gehoord of gelezen nam toe (figuur 12).

Figuur 12 Op de hoogte van de Merwedehuisjes?

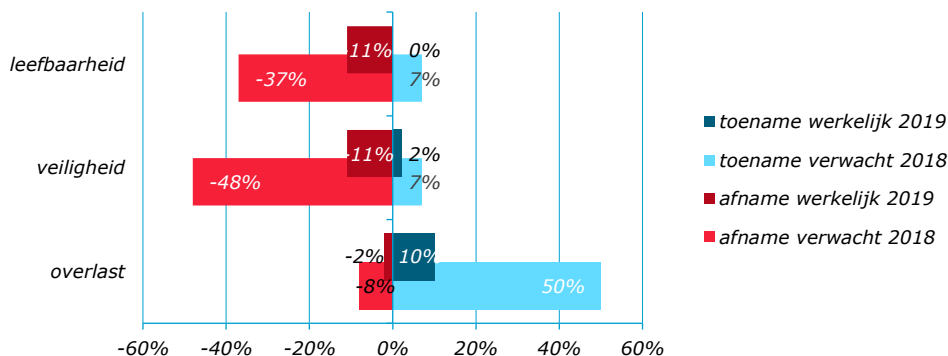
In de vragenlijst gaven we vervolgens aan dat de Merwedehuisjes op de Staart zijn gekomen met de bedoeling om er dakloze mensen te huisvesten. Figuur 13 laat zien dat, waar vorig jaar nog veel respondenten tegen de gekozen locatie waren (60%), dit is afgenomen tot (20%). Er zijn nu zelfs iets meer voor- dan tegenstanders voor deze locatie.

Figuur 13 Oordeel over de locatiekeuze

De reden waarom de respondenten veel milder oordelen over de aanwezigheid van de Merwedehuisjes blijkt duidelijk uit figuur 14: de verwachte afname van de leefbaarheid en veiligheid, alsmede de verwachte toename van de overlast door de komst van de Merwedehuisjes (en hun bewoners) heeft anders uitgedaakt. Zo vindt een jaar na plaatsing van de Merwedehuisjes maar 11% dat de leefbaarheid in is afgenomen (tegenover 37% die dat verwachtte) en de veiligheid nam af volgens 11% van de omwonenden (in plaats van de ingeschatte 48%, figuur 14). De kleine verwachte verbeteringen qua leefbaarheid, veiligheid en overlast zijn ook niet werkelijkheid geworden.

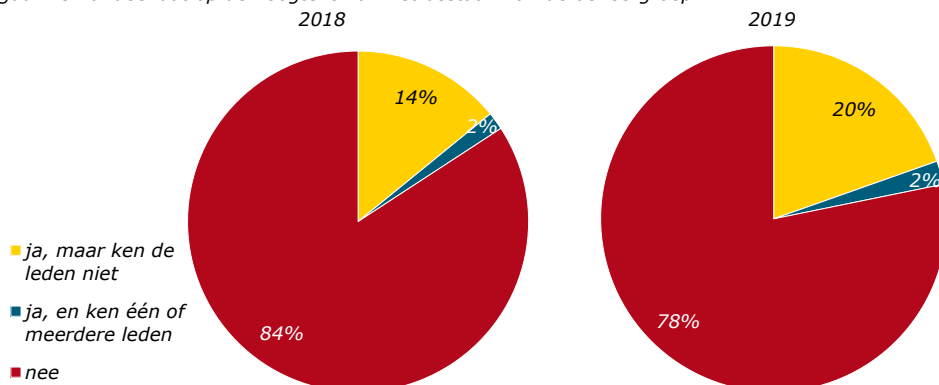
Figuur 14 Veranderingen door de komst van de Merwedehuisjes: verwachting in 2018 versus werkelijke verandering in 2019

Beheergroep

Aan het einde van de vragenlijst stelden we de vraag of men op de hoogte is van het bestaan van de beheergroep om bewoners en ondernemers te betrekken bij de ontwikkeling van de Merwedehuisjes. We zien een kleine verschuiving sinds 2018: iets meer mensen zijn op hoogte van het bestaan van de beheergroep. Maar het merendeel nog steeds niet (figuur 15).

Figuur 15 Aandeel dat op de hoogte is van het bestaan van de beheergroep

Relatie met de gemeente

Vier op de tien personen (40%) is (zeer) tevreden over de mate waarin de gemeente hen op de hoogte houdt van plannen en maatregelen in de buurt – hetzelfde aandeel als vorig jaar. Tegelijkertijd is er ook een redelijke groep hier (zeer) ontevreden over (22%). Deze groepen zien we ook terug in het vertrouwen dat men in de gemeente heeft: 55% heeft een redelijk tot volledig vertrouwen, versus 31% die weinig tot geen vertrouwen heeft in de gemeente.

Het OCD streeft naar hoge kwaliteit van de informatie in deze factsheet. Heeft u nog suggesties of aanvullingen, laat het ons dan weten.

dr. Bart van der Aa
Wanda van den Boogaard
november 2019

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl